

Telegraful Român

Anul 165 • nr. 1-4

1 și 15 ianuarie 2017

Liturghie. Datorită Sf. Liturghii noi astăzi ne-am putut bucura de continuitatea sărbătorilor, în ordinea lor cronologică, începând cu Întruparea sau Nașterea Domnului.

TIMPUL, ca dimensiune a vieții creștine

Ne-a învrednicit Preamilostivul Dumnezeu să ajungem și această frumoasă zi de Praznic, această clipă a mântuirii noastre de început de nou an. Prăznuim astăzi trei evenimente deosebite pe care ni le-a actualizat Sf.

timpul acesta pus la dispoziția noastră, pentru ca el să ne sfințească și noi să-l sfințim pe el. Timpul este măsurat și rânduit științific, astrologic, într-un tabel matematic numit calendar, și îl avem măsurat pentru noi de aparate numite orologii.

Timpul a apărut odată cu crearea lumii, odată cu omul. Când l-a creat pe om, Dumnezeu a creat și timpul, dând omului posibilitatea veșniciei; putea să nu moară, dar prin călcarea poruncii celei dintâi și-a pierdut nemurirea și a trebuit să plătească pentru greșeala aceasta.

Dumnezeu este în afara timpului, este mai presus de timp. El este deasupra timpului. De aceea, pentru ca să-l salveze pe omul supus timpului și morții dobândite prin păcat, Dumnezeu a intrat în istorie, marcând astfel axa

Proclamarea anului 2017 în Patriarhia Română ca „Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului”

În ședințele sale de lucru din 28-29 octombrie 2015, 25 februarie 2016 și 16 decembrie 2016, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

1. declară anul 2017 ca „Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești” și „Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului” în Patriarhia Română;

2. aprobă programul-cadru național bisericesc, care va fi adus la cunoștința eparhiilor, în vederea realizării proiectului liturgic, cultural și mediatic intitulat „2017: Anul omagial al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului” în Patriarhia Română;

3. aprobă ca figuri emblematice ale anului omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești pe Sfântul Apostol și Evanghelist Luca, Sfântul Ioan Damaschin și Sfântul Teodor Studitul;

4. aprobă ca, în toate instituțiile bisericești centrale și eparhiale, precum și în seminariile teologice și facultățile de teologie ortodoxă, să se ia măsurile necesare pentru a ilustra programul-cadru național bisericesc intitulat „2017: Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului”, prin acțiuni și manifestări locale (media, publicistice, conferințe, întruniri, simpozioane și seminarii pastorale, teologice, catehetice, duhovnicești), prin contribuția ierarhilor, a profesorilor de teologie, a preoților, monahilor și monahiilor, precum și a altor specialiști;

5. aprobă ca, la Conferința pastoral-misionară semestrială din primăvara anului 2017, să se trateze tema „Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești”, iar la Conferința pastoral-misionară semestrială din toamna anului 2017 să se trateze tema „Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului”, cu posibilitatea aprofundării acestora și la conferințele preoțești administrative lunare pe care le va stabili fiecare eparhie, precum și în cadrul cercurilor pastorale;

6. aprobă diploma Anului omagial 2017, care să fie oferită celor merituosi în realizarea, apărarea și promovarea sfințelor icoane;

7. aprobă imprimarea medaliei comemorative „Justinian Patriarhul” și a diplomei „Justinian Patriarhul”, care să fie oferite celor care au contribuit la organizarea și promovarea anului 2017 în Patriarhia Română ca An comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului;

8. Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române va prezenta evenimentele referitoare la Anul omagial și comemorativ 2017 în Patriarhia Română.

Președintele Sfântului Sinod,

† DANIEL,

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† LAURENȚIU,

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

(continuare în p. 4)

La opt zile după naștere, Pruncul Iisus a fost dus la templu și tăiat împrejur, pentru ca să-Și asume întreaga soartă a omenirii, intrând în toate rânduielile lăsate de Dumnezeu pentru poporul ales.

Prăznuim astăzi și pe Sf. Vasile cel Mare, și nu întâmplător, toate cele comemorate sunt rânduite, prin iconomia dumnezeiască, pentru ca să ni se ofere un model desăvârșit al trăirii împreună cu Hristos, al tăierii împrejur celei duhovnicești, pentru ca în anul în care am intrat să putem să ne câștigăm cele necesare pentru viața veșnică.

În toată istoria noastră și în toate conscripțiile unde se menționează o anumită dată, se notează anul, la care se adaugă al „mântuirii noastre”; așa cum fiecare clipă este clipa mântuirii, fiecare zi este o șansă a mântuirii, fiecare an face parte din istoria noastră, din lucrarea pe care noi trebuie s-o împlinim pentru câștigarea mântuirii.

Dintre cele trei evenimente sărbătorite, vom începe cu Anul Nou. Timpul, ca dimensiune a vieții creștine, este intervalul pe care Dumnezeu l-a rânduit pentru fiecare dintre noi, de la naștere și până la trecerea spre viața veșnică, în cadrul căruia trebuie să ne câștigăm mântuirea. Nimeni nu a dispus sau cunoscut venirea sa în lume și nici nu știe când Dumnezeu îl va chema la Sine, totul fiind cunoscut și rânduit de Dumnezeu, dar fiecare în parte este responsabil de fiecare clipă, de tot

timpului cu un eveniment unic: Întruparea. De aceea s-a ajuns să se numere anii de la Hristos înapoi și de la Hristos înainte. Momentul acesta este șansa pe care a oferit-o omenirii, pentru că Întruparea a fost pregătirea mântuirii. Pruncul Care S-a născut în peștera din Betleem era Mielul de jertfă, Cel care Se va jertfi pe Cruce pentru mântuirea noastră. Intrând Hristos în istorie, intrând în timp, El a sfințit timpul. Timpul nu mai este ceva care încearcă să repete ciclic anumite evenimente, cum prevedea concepția antică despre timp, ca un cerc, pe care se repetă diferite evenimente și noi iarăși ne supunem acestei mișcări. Dacă totul se repetă ciclic, neschimbat, unde este evoluția, progresul spiritual al fiecăruia și al lumii. Altă idee despre timp a fost cea evoluționist-atee, exprimându-l ca o axă oblică, care nu are coordonate, nu știm de unde venim și încotro ne îndreptăm, apelându-se la argumente pseudo-științifice. De aceea, creștinismul a preluat ideea aceasta a unei axe oblice. Fiecare dintre noi ne aflăm pe această axă oblică a timpului, care este bine determinată între Crearea lumii și sfârșitul ei.

Teodor Baconschi

SPRE LUPTA CEA BUNĂ

Reforma protestantă a fost o revoltă anticlericală condusă (mai întâi) de Martin Luther, fost călugăr augustinian, care s-a folosit de tipografie (marea invenție a veacului XVI) pentru a „reinventa” creștinismul în forma lui pură, presupus „apostolică”. El a răzbunat astfel, cu urmări belicoase și centrifuge, laicul anonim, dar tot mai luminat, care avea să primească nu doar o voce distinctă, ci și demnitatea acelei *preoții universale* pe care excesele papalității o goliseră de sens. Ei bine, secularizarea care și-a făcut loc în societățile post-comuniste are o asemenea componentă, să-i zicem cripto-protestantă. Ea poate aliena legătura cu Biserica a multor creștini ortodocși, mai cu seamă tineri. Pentru că, nu-i așa, toată lumea își dorește „reformă”. Nu mai îndurăm ordinea tradițională! Suntem îndemnați să socotim că ea constituie un obstacol în fața „progresului”, deci a bunăstării materiale pe care tot mai mulți pun atâta preț. Și care, la urma urmelor, nu e reprobabilă ca atare. Poate fi pusă în discuție numai dacă este idolatrizată, dacă devine scopul unic al unei vieți care, fără Hristos și fără comuniunea iubirii, riscă desigur să devină labirintică, searbădă, ba chiar absurdă.

Aceste mișcări sociale, care ilustrează occidentalizarea țării noastre, sunt deopotrivă năvalnice, inevitabile și delicate. Li se poate răspunde prin demonizarea Uniunii

Europene, prin autoreplierea într-o Biserică „asediată”, sau – dimpotrivă – printr-o lucrare onestă de conștientizare pastorală și adaptare intelectual-apologetică menită să diminueze pagubele. Clerul însuși este atras fie de izolaționismul confesional, defensiv, sau dimpotrivă, de asumarea epocii noastre așa cum se configurează ea în realitate. Căci toate vin de la Dumnezeu, așadar și „provocările” secolului XXI, într-o Românie care traversează o perioadă istorică plină de contraste, într-un context internațional destul de tulburat.

Prefer să văd în acest context o sursă de speranță, nu de pesimism. Căci el ne obligă să apărăm Biserica într-un chip creator, să ne mobilizăm, altfel spus, argumentele, pentru a nu da dovadă de lășitate și inerție. Nu ajunge să ne întărim unitatea de credință prin afirmarea crezului nostru, sau prin încercarea, mereu dificilă, de a ne purta creștinește. Mai e nevoie și de dialog cu semenii care, expuși atâtor influențe „globale”, trăiesc sub povara unor aspre îndoieli, sau sub ispita unei revolte contra Bisericii. Mai toate conflictele cu „adversarii” Bisericii pleacă din ignoranță ori din pripa unor generalizări inspirate de anumite stereotipuri mediatice ostile. Deci cu acestea ne luptăm, în libertatea lui Hristos, care e și fundamentul dezbaterei democratice din lumea (post)modernă. Se cuvine să nădăjduim oricând că semenul nostru, ca persoană liberă, are și libertatea de

a-L descoperi pe Hristos, ori de a reveni la Trupul Său eclezial. Nu o va face decât printr-o trezire existențială (aici Dumnezeu Însuși lucrează în fiecare persoană, cu harul Său), însă o va face mai ușor dacă va observa că Biserica nu e un „bau-bau” anacronic, ci tezaurul bimilenar al unei tradiții creatoare de frumos și bine mântuitor. Un spațiu sacru, într-o lume a debusolării, a supradozei de singurătate-în-mulțime și a derutei relativiste.

Pledoaria pentru deschidere dialogică are, desigur, și o dimensiune autocritică. Teandria Bisericii o face infailibilă doar în ipostaza ei eshatologică. Până una-alta, Biserica pelerină, așezată în istorie, are menirea de a se confrunta și cu scăderile slujitorilor și credincioșilor săi. Căci una e să accepți păcătoșenia și limitarea umană și altceva să le ascuzi sub retorica triumfalistă a unei autosuficiențe care numai evanghelică nu poate fi. Să ne vedem, prin urmare, bârna din propriul ochi înainte de a condamna sumar, superior, diverse rătăcirii spirituale din Biserică sau din preajma ei. Căci Biserica, organism mistic și sacramental, cuprinde și vindecă idealmente toate rănilor lumii așa cum este: drumul spre Împărăție nu poate fi scutit de accidente, tensiuni, riscuri și capcane. Să dăm slavă Lui Dumnezeu și pentru ele!

Pr. Conf. Dr.

CONSTANTIN NECULA

O întâlnire de sfârșit de an, la Facultatea de Teologie din Sibiu, ne-a adus dinaintea noastră, profesori și studenți, realitatea din pastorația imediată. Preoți tineri ne-au dovedit că preoția este legată de nevoile comunității, de cerințele reale ale acesteia. Că Ortodoxia nu are un complex în a învăța și a pune în aplicare modele pastorale viabile provocate din viața fiecărei experiențe. Ceea ce a apărut și mai minunat a fost lecția echipei pastorale. Este tot mai limpede că preotul nu mai poate face totul singur la nivelul pastorației. Cateheză ori educație religioasă, predică ori revistă parohială, blog sau suport vizual, școală catehetică ori, pur și simplu, organizarea evenimentelor pastorale inerente vieții parohiale sunt puncte de efort, sunt provocări în care preotul nu mai poate rămâne singur. La începutul anului 2016, însoțind pe Părintele nostru Mitropolit la întâlnirile cu preoții, am descoperit un suflu pastoral nou, curajos. Tinerii preoți care și-au prezentat referatele nu au mai făcut-o pornind dinspre teorie înspre practica pastorală, ci ne-au determinat să constatăm cărei experiențe a Bisericii seamănă experiența lor. Fie că a fost vorba de parohii din Sibiu sau Mediaș, Făgăraș ori Brașov – atât cât mi-a îngăduit Dumnezeu să ascult experiențele minunaților noștri colegi, fiind convins că astfel de rezultate există în foarte multe alte parohii –, am înțeles că munca pastorală nu mai este a unui suflet izolat de comunitate, zdrobit de responsabilitate și blocat din lipsa finanțării unor proiecte, ci a comunității. A oferi copiilor excursii cu bicicleta sau lecții de iconologie, a-i face să redescopere tradițiile bunicilor lor, atât de bine încât

Asumarea pastorației – misiune de echipă

să aduci, de la oraș, copiii la bunici, în sat, Duminică, a dăruii copiilor posibilitatea să dăruiască sau, pur și simplu, a-i învăța că sunt o singură familie parohială înseamnă, înainte de orice, a face echipă cu ei. Lecția colegialității eclesiale începe în parohie cu articularea fiecărui copil ori tânăr în misiunea Bisericii. Riscul ruperii de poporul binecredincios prin proiecte pastorale care nu reprezintă comunitatea nu se poate evita decât prin lucrul în comun, prin asumarea în comun a misiunii. Am văzut un preot punând în mâna copiilor deprinderile necesare unui bun gospodar, altul a urcat pe munte la plantat brăduții prin care nepoții copiilor de acum vor împodobi Crăciunul vremii lor. Un altul a descoperit talentele copiilor la teatru, la dialog cultural și la scriitură. Rămânem instituția din România cu cea mai aplicată priză la popor din cât pot exista, puțin efort ne poate ajuta să vedem ce tezaur uman are țara în care propovăduim și trăim Evanghelia. Nu lipsa banilor ne blochează proiectele, sau nu în primul rând, ci o comoditate vecină cu moartea pastorală. Suntem obligați să ieșim din analiză și să trecem la acțiuni pastorale coerente, pline de viață.

Cele scrise mai sus întăresc realitatea emisă în titlu: pastorația se asumă în echipă. Desigur că preotul poartă responsabilitatea principală în realizarea ei, de la el trebuind să curgă spre comunitate proiectele „făcibile” ale pastorației parohiale. A dezvolta proiecte corecte pastoral înseamnă a răspunde unei nevoi imediate, pe termen mediu și lung în parohie. Cred că anul 2016 ne-a dovedit pe deplin capacitatea de creație a tinerilor, ne-a oferit posibilitatea de a vedea ce avem nevoie ca să construim corect pastorația. La excelențele ateliere de formare de la Mănăstirea Sâmbăta, participanții ne-au racordat la realitatea din parohii și și-au luat oxigenul necesar efortului pastoral continuu la care suntem supuși. Ceea ce rămâne după stagiile propuse ține de prospețimea unei prietenii care, obligatoriu, e necesar să ne unească la nivelul preoției și la nivelul relației preot-credincioși. Prea mult am depins în misiunea noastră de relația preot-

autorități, de unde și confuzia că facem politică. Din nici o altă sursă n-am reușit, ani de zile, să ne obținem fondurile decât din marea piață a proiectelor învățate în zonele intereselor de grup, interese din care Biserica nu făcea parte. S-au cheltuit milioane de euro pe școli de părerii în dauna școlilor de viață reală, se cheltuie enorm pe intervenționismul etic în dauna moralei comunității, se cheltuie pe organizarea unei educații sexuale detașate de copilul român, atașată marilor campanii de LGBT-izare a culturii familiei. Efortul preoților pare un pic inegal. Este așa atunci când el nu pune tezaurul uman al comunității în balans cu indecența financiară a unor proiecte de dezmembrare a comunităților. Ce avem de partea noastră este posibilitatea de a alcătui echipă cu proprii noștri oameni, de a alunga însingurarea – frustrantă de cele mai multe ori, cu un soi de comuniune pe care nu cred că-l mai are vreun segment social la îndemână. Comuniune cu cei care vor să-și mântuie sufletul, nu să fie batjocoră lumii. Comuniunea cu cei care se vor cu Dumnezeu, nu împotriva lui. Poate că nu cred după toate regulile dogmatice ale credinței, nu sunt respectuoși după regulile lumii noastre, oarecum îngustate în termeni. De obicei au curaj să spună cu voce tare ceea ce noi șușotim pe la colțuri și cer preotului să le respecte alegerile, dacă le au, sau să-i ajute în alegeri. Nu contestă altceva decât contrafacerea umane în care își trăiesc tinerețea, au dinaintea noastră ripostă atunci când nu stăm de partea sărăciei, a bunului simț, de partea lui Iisus Hristos. De aceea e nevoie să fim echipă. Să ne dovedim o preoție lucrătoare în Duhul dintâi al Bisericii. Petru că ei iubesc Biserica, încearcă să o cunoască mai bine, să fie mădulele vieții ei.

Vom ști oare să multiplicăm exemplele valoroase și să estompăm negliobiile pastorale ale unor colegi, neatenți la sensibilitatea momentelor istorice prin care trecem? Vom reuși să deblocăm din acuza de ideologizare propovăduirea, dezvoltarea culturii creștine la tineret și copii? Să cerem ajutor de la Cel Care ne este Ajutor. Cu El începe Echipa.

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Joi, 1 decembrie. Cu prilejul Zilei Naționale a României, Înaltpreasfinția Sa a participat la ședința festivă organizată de Consiliul Județean Sibiu, în cadrul căreia a oficiat o slujbă de Tedeum. În aceeași zi, în fața clădirii fostului Consiliu Dirigent al Transilvaniei din centrul Sibiului, a oficiat o slujbă de pomenire a eroilor și martirilor neamului românesc și a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. În aceeași zi, la invitația Familiei Regale, a participat, la Sala Thalia, la concertul Filarmonicii de Stat din Sibiu.

Vineri, 2 decembrie. A primit, la Reședința mitropolitană din Sibiu, vizita Familiei Regale a României, Altețele Regale Principesa Moștenitoare Margareta și Principele Radu, împreună cu Principesa Maria.

Duminică, 5 decembrie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfântul Nicolae” din municipiul Făgăraș. În cadrul slujbei, Înaltpreasfinția Sa l-a hirotonit întru diacon pe teologul Ciprian Gheorghe Nistor. La final, l-a hirotesit iconom stavrofor pe părintele Marius Corlean, parohul bisericii și protopop de Făgăraș.

Luni, 6 decembrie, Sărbătoarea Sf. Nicolae. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului. În cadrul Sfintei Liturghii, l-a hirotonit diacon pe tânărul teolog Ovidiu Gheorghe, iar pe diaconul Ciprian Nistor întru preot pentru capela Universității „Transilvania” din Brașov. La final, preotul militar Bogdan Ciprian Oancea și preotul de la Jandarmeria Brașov, Ion Epaminond Boroș, au fost hirotesii iconomi stavrofori. Înaltpreasfinția Sa a oferit, apoi, distincția „Crucea Șaguniană” părintelui Cristian Muntean, directorului Colegiului Național „Andrei Șaguna”, prof. Dorel Agache și comandantului Inspectoratului Județean pentru Situații de Urgență Brașov, col. Ioan Stelian Rechișan. În aceeași zi, Înaltpreasfinția Sa a sfințit Centrul pentru Vârstnici și Centrul de Recuperare Neuromotorie de tip ambulator „Sfântul Nicolae” din cartierul Noua din Brașov. Complexul de servicii sociale este deschis de Primăria Brașov în parteneriat cu Arhiepiscopia Sibiului, prin Protopopiatul Brașov. Aici, persoanele vârstnice și bolnavii beneficiază de servicii de recuperare și asistență medicală, consiliere psihologică, asistență socială, îngrijire zilnică și activități recreative.

Marti, 7 decembrie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A vizitat centrele pentru copii și mame din cadrul Complexului „Prichindelul” din Sibiu. Înaltpreasfinția Sa a oferit copiilor daruri și a participat la o serbare organizată de cei mici împreună cu personalul de îngrijire. Cei mici au primit dulciuri și alimente, iar personalul a primit din partea ierarhului calendare și icoane.

Miercuri, 8 decembrie. Înaltpreasfinția Sa a participat la lucrările Simpozionului „Tinerii în comunitățile parohiale. Perspective pastorale în lucrul cu tinerii pentru prezent și viitor”, eveniment organizat în cadrul „Zilelor Șaguniene 2016” de către Departamentul Educațional pentru Formare Continuă și Misiune, împreună cu Departamentul pentru Tineret din cadrul Arhiepiscopiei Sibiului. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 9 decembrie. ÎPS Sa a participat, în Catedrala Mitropolitană din Sibiu, la concertul extraordinar de colinde al corului „Dal Segno” al Facultății de Arte din cadrul Universității din Oradea, dirijat de conf. univ. dr. Valentin Lazăr. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Vineri, 10 decembrie. A avut program de lucru la cabinet.

Duminică, 11 decembrie. A oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate în ultimii ani la Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Brașov. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți. În cadrul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa l-a hirotonit diacon pe teologul Nicolae Constantin Oprișiu și preot pe diaconul Aurelian Ciobotaru pe seama Parohiei Ohaba, Protopopiatul Făgăraș I. La final, a oferit preotului paroh Mihai Manolache jr. și pr. prof. univ. dr. Ovidiu Moceanu distincția „Crucea Șaguniană pentru clerici”, iar cel de-al doilea paroh al bisericii, Ioan Voineag, a fost hirotesit iconom stavrofor. În aceeași zi, Înaltpreasfinția Sa a inaugurat așezământul social al Parohiei „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”, unde funcționează o cantină socială, un modern cabinet medical, precum și spații pentru activități cu tinerii și copiii din cele două parohii. Seara, la vremea Vecernei, la Biserica „Sfânta Treime” din Făgăraș, Înaltpreasfinția Sa l-a instalat pe noul preot al Parohiei Făgăraș I, părintele Ion Tărcuță, protopop de Făgăraș II.

Luni, 12 decembrie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. În aceeași zi, a participat, în Aula Magna a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, la concertul caritabil intitulat „Dăruiește speranță!”, organizat de către Asociația „Filantropia Ortodoxă”, Departamentul de asistență socială din cadrul Arhiepiscopiei Sibiului și Facultatea de Medicină „Victor Papilian” din Sibiu. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Marti, 13 decembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. A primit, la Catedrala mitropolitană din Sibiu, colinda grupurilor de elevi de la școlile și liceele din județul Sibiu (peste 850 de elevi). A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Miercuri, 14 decembrie. Înaltpreasfinția Sa a oficiat, la Capela Mitropolitană, hirotesia întru duhovnic a următorilor preoți: ierom. Porfirie Mihai de la Mănăstirea Pelișor, pr. lect. dr. Dan Alexandru Streza, pr. Gheorghe Iulian Macamete de la Parohia Mărgineni, Protopopiatul Săcele, pr. Ionuț Mădălin Vlaicu de la Parohia Fântânele, Protopopiatul Săliște, pr. Marius Vasile Tofan de la Parohia Gușterița II, Protopopiatul Sibiu, pr. Alexandru Daniel Câmpan de la Parohia Bucium, Protopopiatul Făgăraș I, pr. Marius Andrei Briscan de la parohia Vecerd, protopopiatul Agnita, pr. Florin Alexandru Pavel, preot misionar, slujitor la Capela „Sfânta Filoftea” Sibiu. A participat, în Catedrala mitropolitană din Sibiu, la concertul de colinde susținut de corul studenților Facultății de Teologie din Sibiu, adresând, la final, celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Joi, 15 decembrie. A participat, la Patriarhia Română, la lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și la manifestările prilejuite de serbarea onomasticii Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Duminică, 18 decembrie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfântul Nicolae” din localitatea Mândra, protopopiatul Săliște. În cadrul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa l-a hirotonit pe teologul Radu Tănase întru diacon, iar pe diaconul Nicolae Constantin Oprișiu întru preot pe seama Parohiei Vale, Protopopiatul Săliște. De asemenea, la final, l-a hirotesit iconom stavrofor pe preotul paroh Nicolae Cazacu. Seara, Înaltpreasfinția Sa a participat, în Sala Thalia din Sibiu, la concertul de colinde aniversar susținut de Corul „Timotei Popovici” al Catedralei Mitropolitane din Sibiu, dirijat de preotul lect. dr. Dan-Alexandru Streza.

Luni, 19 decembrie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marti, 20 decembrie. A primit la Reședința mitropolitană din Sibiu, grupuri de colindători: copii de la Grădina nr. 16 din Sibiu, grupuri de copii de la Parohiile Slimnic, Brateiu și Rășinari, județul Sibiu, precum și grupul preoților din Protopopiatul Rupea.

Miercuri, 21 decembrie. A avut program de lucru la cabinet. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. A primit la Reședința mitropolitană colindători: comunitatea de hipoacuzici din Sibiu, grupuri din Parohiile Dealu Ocnei, Ațel și Săcădate, precum și pe monahiile de la Mănăstirile Nocrich, Cârțișoara, Rășinari și Orlat.

Joi, 22 decembrie. A participat la ședința festivă a Consiliului Județean Sibiu, în cadrul căreia a adresat mulțumiri pentru sprijinul material acordat parohiilor din jud. Sibiu, în vederea susținerii lucrărilor de construcții sau reparații.

Duminică, 25 decembrie (Ziua Praznicului Nașterii Domnului). A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala Mitropolitană. La ora 17, a participat la slujba Vecernei la Catedrala Mitropolitană, iar în aceeași zi, la Reședința mitropolitană, a oferit o recepție oficială, la care au fost invitați preoții din Sibiu, autorități locale, conducerea Universității „Lucian Blaga”, decanii facultăților sibieni, profesori ai Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”, precum și angajații Arhiepiscopiei Sibiului.

Luni, 26 decembrie (A doua zi de Crăciun. Soborul Maicii Domnului). A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Înălțarea Domnului” din Brașov. La final, Înaltpreasfinția Sa i-a hirotesit iconomi stavrofori pe părintele Axente Cosmin Coșorean și părintele Florin Aurelian Antonescu, parohii comunității. De asemenea, cvintetul „Anatoly”, care a dat răspunsurile liturgice, a primit distincția „Ordinul Sfântului Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei” ca semn de apreciere a activității de până acum în Biserica străbună, iar binefăcătorii Bisericii și Adunările și Consiliile parohiale au primit acte de cinstire. Seara, Înaltpreasfinția Sa a participat la slujba Vecernei și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Parohia Sâmbăta de Sus Răsăriteană. La sfârșitul slujbei, cetele de colindători și de irozi au susținut un recital de colinde și obiceiuri specifice Țării Făgărașului.

Marti, 27 decembrie (A treia zi de Crăciun. Sf. Arhidiacon Ștefan). A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Nașterea Domnului” din Sibiu. L-a hirotonit întru diacon pe teologul Iulian Gherman, iar pe diaconul Constantin Eugen Ilincăi întru preot pe seama parohiei Nou, Protopopiatul Sibiu.

Sâmbătă, 31 decembrie. Înaltpreasfinția Sa a oficiat la Catedrala Mitropolitană din Sibiu slujba specială la trecerea dintre ani și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

TIMPUL, CA DIMENSIUNE A VIEȚII CREȘTINE

(urmare din p. 1)

Prima coordonată a acestei axe este, deci, *creația*. Dumnezeu a creat lumea pe care o ocrotește și o ajută, prin Pronia Sa, spre un progres continuu. Dacă Dumnezeu ne-a dat chipul Său și ne-a dat posibilitatea să ajungem la asemănare cu El, prin conlucrarea cu harul Duhului Sfânt noi urcăm pe această axă și ne apropiem spre veșnicie, trecem spre veșnicie. Axa aceasta a timpului a fost marcată de *Întruparea lui Hristos*. Înainte de Hristos a fost perioada Vechiului Testament, iar după Hristos urmează perioada Noului Testament. Odată cu Hristos a venit în lume Împărăția lui Dumnezeu, deci noi suntem în Împărăția lui Dumnezeu. Noi aici ne câștigăm viața veșnică; dacă n-am câștigat-o aici, dincolo vom da seama. De aceea, iată că în toate evenimentele din istoria mântuirii, asumate de Mântuitorul Iisus Hristos prin activitatea Sa mesianică, prin activitatea Sa dumnezeiască de aici, de pe pământ, mai ales prin Răscumpărarea, prin moartea, Învierea și Înălțarea Sa la ceruri, El este prezent cu noi. El ne-a făgăduit, după ce la Cina cea de Taină a instituit Sfânta Liturghie, că va fi cu noi în toate zilele vieții noastre. Fiind cu noi, El aduce cu Sine și actualizează diferitele evenimente pe care le-a trăit pentru noi, care au devenit praznicele

noastre, sărbătorile noastre. Sunt acele evenimente legate de Împărăția lui Dumnezeu, nu de ceva trecător. De aceea, ele se repetă mereu, anual, mereu înnoite și

înnoitoare, pentru ca și noi să ne înnoim viața, împreună cu Hristos. De fiecare dată, și pentru fiecare dintre noi, se actualizează evenimentele înscrise în calendarul nostru, în rândul praznicelor împărătești, se adaugă apoi praznicele sfinților, ale sfinților îngeri, iar praznicele Maicii Domnului sunt trecute în rândul praznicelor împărătești. Și iată, într-un an bisericesc noi comemorăm principalele evenimente din istoria mântuirii, devenind contemporani cu aceste evenimente. Momentul de joncțiune, de apropiere profundă a noastră de Hristos, este momentul împărțirii cu Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos, devenind purtători de Hristos. Noi am trăit și am cinstit, am trăit evenimentul pe care l-am prăznuit și l-am cinstit pe Hristos, pentru că noi suntem purtători de Hristos.

Iată, iubiți credincioși, pe scurt, misterul acesta al timpului pentru noi. Timpul este sfânt pentru că l-a sfințit Hristos. Timpul este sfânt pentru că Biserica ne cheamă la diferite evenimente sacre din istoria mântuirii, la care să fim părtași, pentru ca să ne sfințim noi, prin participare, prin cinstirea lui Hristos și, mai ales, prin unirea cu Hristos, în Sfânta Împărtașanie. În același timp, și noi, fiind cinstitori de Dumnezeu, fiind drept-credincioși care respectăm praznicele și sărbătorile bisericești, sfințim timpul, prin viața cea nouă, în Hristos.

De la „eikon” și „imago” la icoană

Este cunoscut faptul că în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, desfășurată în Sala Sinodală între 28 și 29 octombrie 2015, s-a hotărât, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, sub a cărui președinție s-au desfășurat lucrările, declararea anului 2017 ca *Anul omagial al iconarilor și pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română* [<http://ziarulumina.ro/2017-anul-omagial-al-iconarilor-si-pictorilor-bisericesti-si-anul-comemorativ-justinian-patriarhul-si-al-aparatorilor-ortodoxiei-in-timpul-comunismului-in-patriarhia-romana-106584.html> accesat 30. 10. 2016].

Înainte de a zăbovi asupra *imaginii*, a celei pictate în icoană, se cuvine să încercăm o călătorie în veacurile, ba chiar mileniile, care au precedat epoca noastră. În societățile fără scriere, vorbitorul întreținea un raport de continuitate atât cu vorbirea sa, cât și cu vorbirea celuilalt, iar o „dezvoltare tehnică” – cum a fost apariția scrisului – suspenda ori pune sub semnul întrebării situația anterioară, considerată stabilă până atunci. Marile etape de inovație sunt momente de suspendare, deoarece se întrerupe o stare de lucruri, una stabilă. În coordonatele filosofiei clasice grecești, termenul *epoché* înseamnă „suspendare” sau „întrerupere”, iar peste milenii, *epoché* a ajuns un concept major în fenomenologie, concept pe care Roland Barthes îl activează, susținând că *imagea* devine o *epoché* într-un raport multiplu: cu timpul, cu memoria, cu moartea. În coordonatele acestui raport multiplu, Barthes afirma, în chiar prima pagină din a sa *Camera Lucida* – pe care o dedică analizei lui Sartre asupra imaginației [Christian Lotz, *The Photographic Attitude: Barthes for Phenomenologist*, în Pol Vandavelde,

Sebastian Luft (eds.), *Epistemology, Archaeology, Ethics: Current Investigations of Husserl's Corpus*, Continuum, 2010, pp. 152–166, la p. 15] –, că s-a decis să se raporteze la imaginii – în general, la cele fotografice în special – exclusiv din punct de vedere cultural [Roland Barthes, *Camera Lucida. Reflections on Photography*, translated into English by Richard Howard, 1982, p. 3].

În lumea noastră, ortodoxă, pe lângă relația *referința orală* – *referința vizuală*, care presupune rugăciunea credinciosului în fața icoanei, în vremea rugăciunii personale – a *Liturghiei personale* (Sf. Ioan Gură de Aur) –, mai există și relația, bazată pe un dozaj fin al simțurilor, *referința orală* – *referința auditivă* [Eugeniu Nistor, *Comunicare și cunoaștere pluridisciplinară*, în „Limba Română”, nr. 11–12 (173–174), noiembrie-decembrie 2009, Chișinău, pp. 48–57, la p. 48], care este activată în timpul slujbelor la care credinciosul participă în biserică.

Raportându-ne la cuvântul *image*, etimologia sa ne trimite la Antichitatea clasică, mai precis la cuvântul grecesc *eikon*, precum și la cuvântul latin *imago*. Primul termen, *eikon* – în limba română având conotație religioasă: *icoană* – ar putea fi mai degrabă interpretat decât tradus din greaca clasică drept „image”, „reprezentare pusă la dispoziția privitorului și care redă realitatea”; de reținut, în context, că *eikon* provine din rădăcina proto-indo-europeană *weid*, care exprimă ideea de asemănare [Lyle Campbell, *Historical Linguistics*, Cambridge, Massachusetts Institute of Technology Press, 2004, p. 49]. Greaca veche, cu bogatu-i teaur lingvistic, ne mai pune la dispoziție un termen, *eidolon* – de unde povine cuvântul *idol* –, tot cu sens de imagine și de extracție indo-europeană, din sus-amintitul *weid* („a vedea”, dar și „a cunoaște”). De altfel, acest străvechi termen este

considerat a fi rădăcina unor cuvinte precum „belvedere”, „dējă vu”, „evident”, „Veda”, „Rig-Veda” [Sergiu Al-George, *Limbă și gândire în cultura indiană*, introducere în semiologia indiană, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976, p. 4]. În plus, specialiștii în domeniu afirmă că *weid* este și sursa termenului sanscrit *vidya*, care, dacă inițial a avut sensul de „cunoaștere”, „vedere”, ulterior a devenit concept filosofic desemnând „posesia cunoașterii spirituale” – de reținut, una întreită –, privită ca fiind mult superioară tuturor posesiilor, inclusiv a celei de pământ/de avere [Cultură și filosofie indiană în texte și studii, 1, traduceri din limba sanscrită de Theofil Simenschy, ediție îngrijită, cuvânt înainte și note de Cicerone Poghire, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 18; Swami Krishnananda, *Commentary of the Katha Upanishad (Verses I. 1. 17/18)* (http://www.swami-krishnananda.org/katha1/Commentary_on_Katha_Upanishad.pdf accesat 22. 08. 2016)]. Dacă *weid* presupune asemănarea cu lumina, *eidolon* este apropiat ca sens de *phantasma*, „viziune”, „vis”, astfel că imaginea apare, în coordonatele respective, ca o formă vizibilă raportată la o experiență trecută sau prezentă.

La rândul său, latinescul *imago*, a ajuns în limbile moderne sub formele *image*, în franceză, *image*, în engleză, respectiv *image*, în română, fără să-și piardă conotația inițială. Mai mult chiar, sensul genuin, de „image vizuală”, s-a îmbogățit cu cel de „image literară”, un concept cheie în retorica Antichității clasice [Constantin Ittu, *O realitate comunicativă: imaginea fotografică*, în „Sibiul în alb și negru. Hermannstadt in schwarz und weiss. Fred Nuss. Album de colecție”, Liliana Opreșcu, Raluca Ioana Andrei (eds.), Sibiu, Editura Astra Museum, 2015, pp. 5-10, la pp. 5-6].

Dr. Constantin ITTU

Prăznuind Botezul lui Hristos cu gândurile îmbăiate în Agheasma Mare

Suntem răvășiți de gânduri. În cea mai mare parte a timpului. A timpului vieții noastre. Nu mai suntem de mult copii, ca să nu avem gânduri, suntem oameni în toată firea. Dar toată firea noastră umană este erodată de gânduri. De ce? Deoarece gândurile ne sunt aproape în exclusivitate legate de tot ceea ce există în lume și trece. „Lumea trece și pofta ei” (I In. 2, 17). Și, gândurile, trec și ele (Ps. 145, 4). Dar lumea ne pătrunde prin gânduri în toate cotloanele ființei, imprimându-i un sentiment de tristețe generat de trecerea fără oprire. În acest context, ființa noastră – care, oricât și-ar dori unii, nu trece, pentru că e zidită de Dumnezeu ca să fie veșnică –, atunci când vrem s-o întorcem de la lume spre Dumnezeu, Cel care ne-a creat, atunci când vrem s-o înnoim, nu reușim decât să o aruncăm tot în mijlocul lumii, în tina lumii, în zbaterea fluidă a intereselor, a invidiilor, a ratărilor și eșecurilor lumii de a fi mai bună. Și, zbaterea aceasta fluidă ne îmbracă ființa.

Copii fiind, am primit Taina Sfântului Botez. Am venit spre botez sau am fost aduși la botez „dezbrăcați de omul cel vechi și de viața lipsită de sfințenie a acestuia”, așa cum spunea Sfântul Grigorie Palama, pentru a ne boteza în Hristos și a ne îmbrăca în Hristos, după cuvântul Apostolului Pavel „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat” (Gal. 3, 27; Rom. 6, 3) [Sfântul Grigorie Palama, „Omilii”, vol. 3, trad. din lb. greacă de Parascheva Grigoriu, Ed. Anastasia, București, 2012, p. 309-310]. Botezul ni s-a făcut astfel Taină curățitoare de un păcat, care nu era al nostru – ci, al firii noastre, aceeași cu a lui Adam – dar, ale cărui efecte se făceau deja simțite prin afecte.

Dar, botezându-ne în Hristos, n-am mai pornit spre lume „goi”, asemenea lui Adam – tocmai pentru că Taina Botezului ne-a eliberat de păcat – ci, am pornit înveșmântați, îmbrăcați în haina albă a unei conștiințe libere de gânduri și de orice condiționare lăuntrică. Am pornit spre lume îmbrăcați în haina unei conștiințe care era expresia dorinței de mântuire a firii noastre, a dorinței firii noastre de a fi netrecătoare, o fire rațională zidită „după chipul lui Dumnezeu” (cf. Fac. 1, 26) și dornică, așa cum se spune și în Rugăciunea citită de preot în taină, la slujba Botezului, de a se uni cu Hristos prin nașterea din nou. Dar, totuși, conștiința aceasta era atât de fragilă, atât de vulnerabilă față pericolele care o pândeau din exterior, din lume, încât, în rugăciunea de care aminteam anterior cerem cu tărie „să se îndepărteze de la noi toate nălucirile cele din văzduh și nearătate (...) și să nu se pogoare la cel care se botează duh viclean, care aduce întunecare gândurilor și tulburare cugetului” (Molitifelnic).

Lumea, nu mai reușește să ne facă nimic rău, atâta timp cât este în afara noastră și rămâne acolo. Dar, ea nu se mulțumește niciodată doar cu atât. Ea se metamorfozează în fel și fel de lucruri obișnuite, dar cu aspecte care mai de care mai tentante, încercând să facă tocmai ceea ce se spune în rugăciunea de la Botez, adică „să aducă întunecare gândurilor și tulburare cugetului”. Lumea se manifestă pentru noi, oamenii, ca o realitate care ni se livrează printr-o serie de lucruri din imediata noastră apropiere, lucruri care se transformă în gânduri și se insinuează mai apoi în meandrele sufletului nostru, unde circulă nestingherite pe unde poftesc și pun stăpânire pe dorințe, pe aspirații și pe voința noastră. Ne îmbracă mintea, dezgolind-o de har.

Însă, odată îmbrăcată cu lumea, mintea devine incapabilă să se apropie de Dumnezeu, deoarece, așa cum spunea un filosof român contemporan, „toate lucrurile din jurul nostru sunt căzute, prin exces de utilizare, într-un soi de leșin ontologic” [Gabriel Liiceanu, „Cum se poate filozofa într-o subterană a istoriei”, Prefață la volumul semnat: Alexandru Dragomir, „O teză de doctorat la Dumnezeu: exerciții de gândire”, Ed. Humanitas, București, 2016, p. 32]. Această stare de moleșală, de lipsă de vlagă, de sfârșeală, este caracteristică omului frământat de gânduri până la epuizare. Dar, cum să scapi de lume când, lumea, așa cum spuneam, te îmbracă de peste tot? Ca om, aceasta este o stare a existenței tale cotidiane. Ești în permanență „îmbrăcat” cu lumea, atât pe dinafară, cât și pe dinăuntru. Pe dinafară, prin cele exterioare. Pe dinăuntru, prin gândurile și impresiile care îți se iscă în suflet cu privire la cele dinafară.

Din aceste motive, Boboteaza nu este numai Praznicul „arătării” Domnului la apa Iordanului. Boboteaza este Praznicul arătării Domnului în firea noastră. În mintea noastră. În cugetul nostru pe care îl curăță și-l luminează. Boboteaza este Praznicul îmbrăcării cugetului nostru cu cugetul lui Hristos (Filip. 2, 5), cu cugetul supunerii față de Dumnezeu. Am văzut această supunere și în prima zi a lui Ianuarie, când am serbat Tăierea împrejur a Domnului. Supunerea lui Hristos față de cele ale Legii trimite la supunerea datorată lui Dumnezeu, Cel care a dat Legea prin Moise. Se cade ca, această supunere a lui Hristos față de Lege să fie temei al supunerii noastre față de Dumnezeu și, mai departe, temei al supunerii gândurilor noastre gândului lui Hristos. Altminteri nu este posibil să ieșim din mrejele gândurilor iscate de lucrurile lumii, gânduri care, repet, ne îmbracă în permanență mintea. De aceea, o parte din soluția

la această problemă este aceea de a ne curăți și de a ne înnoi mintea, îmbăindu-ne gândurile lumești în apa curățitoare sfințită prin slujba Aghiasmei Mari, în cadrul căreia ne rugăm lui Dumnezeu: „...și ne binecuvântează pe noi, cei ce prin plecarea capetelor noastre arătăm semnul supunerii”.

Gândirea lumii, căutarea exclusivă a adevărului ei ne dezbracă de har, ne (dez)golește ființa de lumina slavei lui Dumnezeu cu care era îmbrăcat omul în Rai, ne readuce în starea adamică postpeccatorială, în care omul – ca și lumea pe care gândirea lui o sondează – este gol de har, gol de sfințenie și, din acest motiv, preocupat doar de cele ale lumii.

Este deosebit de sugestiv acest proces al călătoriei gândirii umane spre esența lumii așa cum este descris de către filosoful Alexandru Dragomir: „În filosofie/gândire, spune el, te arunci gol, ca în apă. Dacă te arunci îmbrăcat, te trag la fund hainele și ghețele, chiar de știi să înoți. „Hainele” și „ghețele”, mai notează filosoful, sunt aici zorzoanele spiritului propriu, orgoliul pre-științei tale și al „ideii” (cugetului/gândirii, n.n.) tale, iar dezbrăcarea este ritualul prealabil pe care filosoful îl execută pentru a anunța că în actul interpretării trebuie să apară firea lucrului interpretat, și nu ingeniozitatea interpretului. Interpretul interpretează doar des-cifrând, găsind cifrul lucrului („este”-ul lui), pe care oamenii nu-l mai văd fie pentru că nu-l caută, fie pentru că nu mai au privirea proaspătă asupra lui. Pe scurt, dacă vrei să ajungi la ființa unui lucru, trebuie să te lași ghidat de el” [Ibidem, p. 33-34]. Iar dacă, luând contact cu lucrurile, sondându-le realitatea intimă, nu reușești să vezi dincolo de ele pe Cel care le-a făcut, vei rămâne „gol”, înotând fără sens printre himere.

Lumea, așa cum afirmam ceva mai sus, pune stăpânire pe mintea noastră prin gândurile pe care le iscă

curiozitatea noastră neostoită de a ști, de a cunoaște, de a ne îmbrăca cu ea, cu lumea. Chiar dacă în prealabil am efectuat exercițiul ascetic al dezbrăcării de orice iluzie sau părere preconcepută, rămânem prizonierii gândurilor noastre. Din acest motiv, toate gândurile trebuie depășite prin reducerea lor la un singur gând, la un singur cuget, acela al lui Hristos. Abia „îmbrăcați” cu acest gând, avem certitudinea dobândirii Duhului Sfânt. „Dar, spune Sfântul Grigorie Palama, fiindcă acest Duh vine și se îndepărtează în mod liber, ca Unul care este de aceeași putere cu Tatăl și cu Fiul și îi ține în viață pe cei ce trăiesc în pocăință, deși sunt păcătoși – fără a se îndepărta, precum învățăm de la David, iar de la cei ce păcătuiesc fără de pocăință, se ridică și pleacă precum de la acel Saul – fie ca noi toți cu faptele, cu cuvintele și cu gândurile să ducem o viață de pocăință și să avem sălășluit în noi pururi duhul cel înțelept și cugetător și dăruitorul celei mai înalte mântuirii” [Sfântul Grigorie Palama, op. cit. p. 316].

Din punctul de vedere al celor expuse anterior, este deosebit de sugestiv modul în care capătă expresie acest lucru în slujba Utreniei din ziua de Bobotează, în cadrul căreia, la *Slava* de la Laude se spune: „Cu apele Iordanului Te-ai îmbrăcat, Mântuitorule, Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină și creștetul ți-ai plecat înaintemergătorului, Cel ce ai măsurat cerul cu palma, ca să întorci lumea de la înșelăciune, și să mântuiești sufletele noastre” (Mineiul lunii Ianuarie). Sunt trei elemente importante în acest text, elemente despre care am vorbit pe parcursul articolului nostru și, elemente care apar concentrate aici, iată, într-o singură strofă. Este vorba despre îmbrăcarea apelor Iordanului de către Hristos – Cel cu Care ne-am îmbrăcat și noi, prin Botez – îmbrăcarea aceasta fiind un proces invers căderii/dezbrăcării lui Adam de slava lui Dumnezeu („Doamne, m-am ascuns, căci sunt gol și m-am temut”, spune Adam după căderea în păcat, în Fac. 3, 10). Apoi, al doilea element, supunerea – în cazul acesta, înaintea Botezătorului Ioan – și, celălalt, al treilea, scoaterea lumii din înșelăciune, cu scopul oferirii posibilității de a ne mântui. Acestor trei elemente li se mai adaugă încă unul și anume, perspectiva mântuirii, care este de fapt scopul îmbrăcării, supunerii și eliberării din înșelăciunea lumii.

O lume scoasă din înșelăciune nu ne mai poate periclita mântuirea. Ea este o lume refăcută, o lume făcută din nou bună prin apă și prin Duh, o lume care parcă apare din nou din ape, ca la Facere, unde Scriptura spune că „Dumnezeu a văzut că toate sunt bune foarte” (Fac. 1, 31). Rugăciunile de la Sfințirea Mare a Apei vorbesc despre scopul venirii Domnului Hristos în lume, corelând acțiunea Lui asupra lumii cu preocuparea pentru mântuirea firii noastre. Astfel, ne rugăm: „...Lumina cea din Lumină, Care ai venit în lume să o luminezi pe ea, luminează cugetul nostru cu Duhul Tău cel Sfânt”. De asemenea, în rugăciunea următoare, cea atribuită Sfântului Sofronie al Ierusalimului, se spune: „...Luminează-mi ochii minții mele, ca să îndrăznesc a lăuda binefacerea și puterea Ta cea nemăsurată”; sau „...lumea cu lumina Domnului se luminează”; sau, în continuare, „...Astăzi ne-am izbăvit de întuneric și cu lumina cunoștinței de Dumnezeu ne-am luminat (...) Astăzi întunericul lumii se risipește cu Arătarea Dumnezeului nostru. Astăzi toată făptura se luminează de sus ca o făclie” ș.c.l.

Gândurile, așadar, sunt în prim plan. Ele alcătuiesc o lume a noastră, lăuntrică, o lume care se cere curățată de întuneric, luminată și tocmai din acest motiv, ele, gândurile, sunt vizate cu precădere. Despre ele putem vorbi în mod simbolic ca despre o îmbrăcăminte a minții. Mintea, Îl simbolizează pe Hristos, iar ceea ce se spune în „Slava” de la Laudele Bobotezei vorbește despre efectul curățitor al apelor Iordanului asupra minții, care capătă o haină nouă, o haină de lumină, întocmai ca la Taina Sfântului Botez. Gândurile întunecate, gândurile supuse lumii și celor lumești sunt curățite sau alungate. Haina conștiinței, spălată în apele „Iordanului” ne este din nou luminoasă. Iar noi, cu gândurile îmbăiate în Agheasma Mare, nădăjduim din nou la mântuire.

Pr. Vasile GAFTON

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

MONAHISMUL ORTODOX ROMÂNESC, vol. II

Istorie, contribuții și repertorizare,

București, Editura Basilica, 2016, 1200 pagini

Editura Basilica a Patriarhiei Române ne-a făcut un frumos dar înainte de Praznicul Nașterii Domnului din anul 2016 și anume volumul II din trilogia „Monahismul Ortodox Românesc”. Ca și primul volum și cel pe care îl prezentăm acum, a apărut sub egida Patriarhiei Române și a Academiei Române, respectiv a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a Domnului Acad. Ionel Valentin Vlad, președintele Academiei. Coordonatorii volumului au fost tot Părintele Acad. Mircea Păcurariu și Dl prof. univ. Nicolae Edroiu, membru corespondent al Academiei. Dacă primul volum a prezentat o istorie generală a monahismului ortodox, dar și a celui apusean, volumul de față prezintă o istorie a monahismului românesc și a rolului său în promovarea culturii și artei românești, dar și a contribuției sale la dezvoltarea monahismului altor popoare ortodoxe.

Volumul începe cu un studiu mai vechi al Mitropolitului Antonie Plămădeală și anume, *Rânduiala tunderii în monahism*, urmat de un studiu semnat de către Mitropolitul Serafim al Germaniei, *Spiritualitatea monahală românească și notele ei distincte față de monahismul din celelalte țări ortodoxe*, iar Arhiepiscopul Ciprian al Buzăului prezintă pe *Sfinții Cuvioși din mănăstirile românești*.

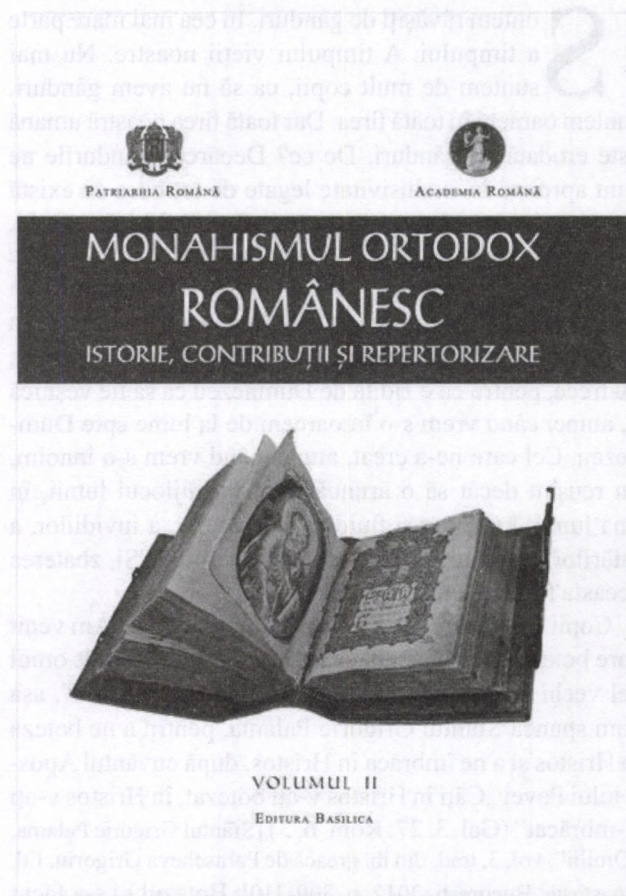
Un capitol aparte este consacrat culturii și artei din mănăstirile românești. Sunt incluse aici studii semnate de Pr. Acad. Mircea Păcurariu: *Contribuția monahismului la promovarea culturii românești* (p. 177-242); arhimandrit Policarp Chițulescu, *Bibliotecile mănăstirești de la noi* (p. 243-258); Pr. prof. Ion Vicovan de la Facultatea de Teologie din Iași care prezintă *Contribuția monahismului nostru la promova-*

rea unor acțiuni filantropice în Biserica Ortodoxă Română (p. 399-456), iar Acad. Nicolae Edroiu de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca pune în lumină *Monahismul ortodox ca factor de unitate națională românească*.

Câteva capitole sunt consacrate arhitecturii, picturii și artelor decorative din mănăstirile noastre, cu studii semnate de prof. dr. Mihaela Palade, de la Facultatea de Teologie din București, prof. Elena Ene Vasilescu de la Universitatea din Oxford, cercetătorii Teodora Roșca, Anastasia Văetiș, Oana Slăvuică, prof. Victor Simion și arhidiacon Sebastian Barbu Bucur, care prezintă activitatea unor cunoscuți călugări-psalți.

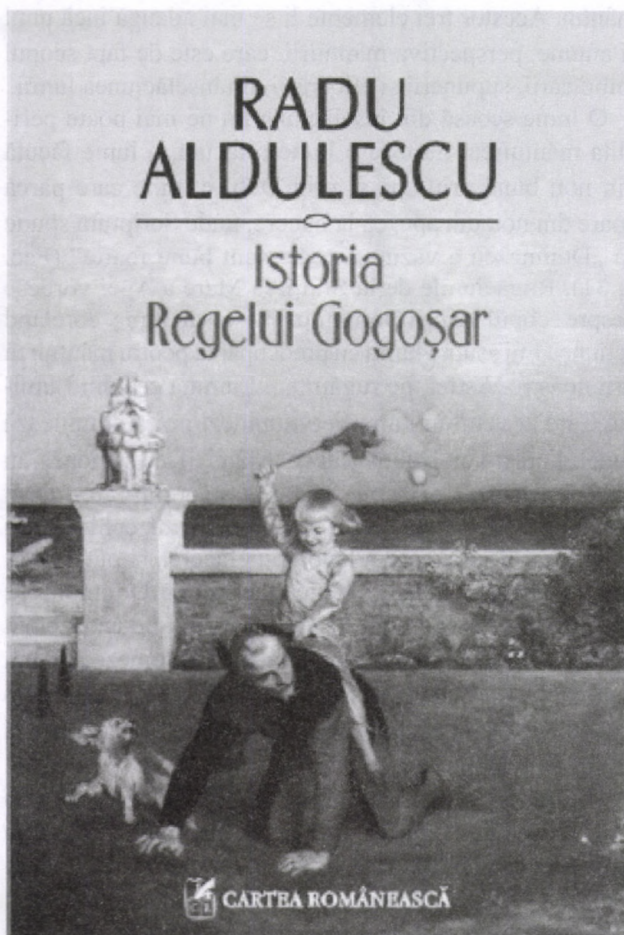
Ultimul mare segment din acest volum este consacrat *Legăturilor românilor cu mănăstirile din Muntele Athos* (Pr. prof. Ioan Moldoveanu, p. 1011-1064), cu *Mănăstirea Sf. Ecaterina din Muntele Sinai și cu alte așezăminte din Țara Sfântă*, Pr. prof. Mircea Păcurariu, p. 1061-1106), și cu *Mănăstirile din Serbia, Muntenegru, Bulgaria, Ucraina și Rusia* (Pr. prof. Nicolae Chifăr, p. 1107-1122). Mariana Lazăr de la Muzeul Național Cotroceni se ocupă cu *Statutul mănăstirilor din Țara românească închinat Locurilor Sfinte*, iar prof. Paul Brusanovski de la Facultatea de Teologie din Sibiu prezintă *Proprietățile mănăstirești de la noi și secularizarea lor în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza*.

Trebuie să subliniem și faptul că volumul are o ilustrație foarte bogată, cu sute de fotografii de epocă, gravuri, icoane, toate strânse prin strădania Domnului Ioan Dragoș Vlădescu, secretarul comisiei de redactare și editor coordonator al volumului.

Așadar, întâlnim o gamă foarte variată de teme, care au reușit să pună în lumină aportul monahismului românesc la promovarea culturii și artei de la noi, dar și contribuția lui la susținerea vieții monahale din întreg spațiul geografic ortodox. Iată motivele pentru care recomandăm acest volum preoților noștri, precum și altor iubitori ai trecutului Bisericii și neamului nostru.

Mitropolit Laurențiu

Ne aflăm în anul 2016 și încă nu părem a ști răspunde la întrebarea – foarte frecventă și actuală, de altfel – *România, încotro?* Pare un început banal de cronică politică, însă vă voi demonstra, pe parcursul acestui text, că ne vizează pe noi și îi vizează pe toți cei care – cler sau laici – trăiesc în prezent și doresc să răspundă provocărilor creștinismului contemporan.

Trecerea de la o epocă a îngrădirilor și refuzurilor la una a libertăților și – măcar aparent – porților deschise nu s-a

România tranzițiilor. Întrecere încotro?

cronică de carte

făcut lin și armonios, ci uneori brusc și împiedicat, alteori mult prea lent și alambicat. O analiză plină de umor, dar și de dramatism și un realism usturător face Radu Aldulescu, în *Istoria Regelui Gogoșar* (Editura Cartea Românească, 2015). În opinia mea, unul dintre cei mai talentați romancieri români contemporani, în această carte, Aldulescu face o frescă reușită atât a României ante-Revoluție (final de comunism), cât și a celei post-decembriste, având îndemânarea – aș spune, *profetică* – de a construi personaje vii, situații reale și scenarii foarte plauzibile, câteodată rupte parcă din experiența acelor ani.

Pe scurt, avem aici povestea unui personaj, Emanuel Victor Calomfirescu, oltean din Gogoșu, care vine în capitală și încearcă să supraviețuiască cât se poate de onorabil în comunismul anilor 1980. Participă la cinaclul unui *ilustru maestru* Vergilius (nu întâmplător avem zugrăvit spațiul acesta de *suficientă libertate* pentru tineretul acelor ani; în plus, probabil nu întâmplător și numele *maestrului*, ținând cont că în acea perioadă avem și cinaclul unui Ovid – Crohmălniceanu), se îndrăgostește, mai din inimă, mai din interes, de Luiza, o tânără provenind dintr-o familie bogată, și se căsătorește cu aceasta fără acordul părinților ei. Socrul are grijă și îl aruncă în închisoare, folosindu-și legăturile din bine-cunoscuta Securitate, iar revoluția îl prinde în penitenciar. Este grațiat împreună cu toți *locatarii*, indiferent de vină, participă la Revoluție, iar această întorsătură a evenimentelor îi va schimba complet viața. În primele luni după eveniment, împreună cu maestrul Vergilius, înființează un cotidian, *Glasul Revoluției*, întreprindere care îi va aduce prosperitatea. În conjunctura zilelor dinaintea lui decembrie 1989, cunoaște un căpitan de Securitate, care, în anii 1990, devine (ironic, dar atât de adevărat) colonel în aceleași servicii. Acesta îl va ajuta să

procure apartamente, terenuri și câte alte bunuri în acești ani tulburi, încât, peste nu foarte mult timp va ajunge ministru – ministrul Învățământului.

Este de observat umorul onomastic al romancierului – îl avem pe Emanuel Victor Calomfirescu, *Regele Gogoșar*, imitație românească a lui Vittorio Emanuele al italienilor, apoi pe maestrul Vergilius, și alte personaje, precum Codruț Davidescu, Laurian Susanu, Beatrice, etcetera. Putem continua cu umorul de situație, umorul de caracter, de limbaj și așa mai departe. Cert este că acest roman al unui *râsu-plânsu* tipic românesc ne pune pe gânduri. Sunt scene, legate de cerșetori, de cimitir, de cavouri cu trei etaje și cu lift, de manifestări premoderne ale credinței și – poate mai degrabă – credulității populare, îmbinate cu avalanșe de evenimente care ne fac să realizăm că lumea în care trăim este una a vitezei, a schimbărilor rapide, în care atât omul – creștinul – contemporan, cât și Biserica, trebuie să se adapteze și să vină cu o alternativă, cu o variantă adusă la zi a mărturisirii de credință. *Regele din Gogoșu* este un exemplu de *roman evoluat în parlamentar* al vremurilor în care trăim. Este tipul multora care se află sau măcar periodic bat la ușile bisericilor noastre. Propaganda – de data aceasta fără minister dedicat ei, dar cu atâtea resurse în slujba sa – își revendică locul și în creștinătate, în comunitățile noastre. Întrebarea care m-a făcut să aleg această carte spre prezentare este: *Oare cum răspundem noi la această propagandă? Oare cum răspundem acestui model de om contemporan?*

[Radu Aldulescu, *Istoria Regelui Gogoșar*, Ed. Cartea Românească, București, 2015, 374 p.]

Pr. Dr. Daniel PUIA-DUMITRESCU

Misiunea Bisericii Ortodoxe și provocările sale interne (II)

În formularea și transmiterea tezaurului credinței, păstrat în și prin Sfânta Tradiție, un rol esențial l-au avut Părinții Bisericii. Ei au statura prin excelență a creștinului misionar și ei trebuie să fie pildele de urmat în propovăduirea Evangheliei. „Urmând Sfinților Părinți...” – aceasta a fost formula care deschidea actele multor sinoade, inclusiv ecumenice, arătând că „învățătura (*didaskalia*) Părinților” este termenul de referință normativ. Biserica poate fi definită nu doar ca „apostolică”, ci și ca „patristică”, căci doar ca „Biserică a Părinților” ea este cu adevărat „apostolică” (G. Florovsky 1981:738).

De la început Biserica s-a preocupat de transmiterea Tradiției, conștientă fiind că Tradiția este mediul mântuirii personale. Dar această transmitere – afirmă Pr. Valer Bel – nu se face printr-o simplă repetare a trecutului sau o acumulare de elemente superficiale, condiționate de o anumită perioadă istorică, ci printr-un act de auto-identificare și auto-mărturisire. Fiecare generație este chemată să-și însușească și să se recunoască în mod autentic în practica apostolică de totdeauna a Bisericii și să dea răspunsul ei la chemarea lui Dumnezeu în duhul Apostolilor și al Părinților și astfel să transmită Tradiția (V. Bel 2010:53). Misiunea creștină este așadar un eveniment evanghelic care presupune comunicarea Veștii celei Bune a mântuirii în Hristos către o comunitate umană, folosind pentru aceasta elemente și valori culturale. Evanghelia nu poate fi predicată decât folosindu-se un anumit limbaj, concepte și imagini omenești care aparțin unei anumite culturi.

Deși proveniți din teologia apuseană – *inculturație* din teologia romano-catolică, folosit cu sensul de adaptare, acomodare la cultura și etosul local, *contextualizare* din teologia protestantă, folosit cu sensul de interpretare a textului biblic în funcție de contextul cultural și social –, acești termeni își pot găsi sens și în teologia ortodoxă dacă sunt puși în legătură cu un alt termen, folosit de teologii ortodocși, cel de *receptare*. Acest proces de receptare este definit de Pr. Ion Bria ca „o operație harismatică, în care conștiința Bisericii (*phronema, sensus fidelium*) apropiază memoria Apostolilor, Evanghelia lui Hristos, drept cale de mântuire. Este mecanismul de autocritică – judecata de sine – care întreține funcția de sinteză, de metamorfoză a Tradiției. Căci Tradiția nu s-a ivit din neant, ci ea are istoria și istoricitatea ei, în cursul căreia Biserica-mamă a rămas fidelă față de memoria Apostolilor. Hermeneutica ține ca în acest proces să fie asigurată lucrarea de discernământ a Bisericii” (I. Bria 1999:44-45).

O atenție deosebită este oferită *indigenizării* (integrării în cultura etnică a) *credinței* ca proces continuu, căci el se desfășoară de-a lungul tuturor epocilor istorice, indiferent de spațiu. Mai întâi de toate, Tradiția ortodoxă, din respect față de cultura fiecărui popor, consideră credința creștină ca având puterea de a transfigura „bogăția culturii și istoriei umane prin lumina Evangheliei”. Este o realitate faptul că „în multe țări, Biserica este total identificată cu istoria națiunii și a fost responsabilă pentru formarea culturii naționale”. Una dintre vocațiile istorice ale Ortodoxiei a fost „misiunea în slujba Bisericii; Biserica în serviciul națiunii”. Cu toate acestea, „istoria Bisericilor Ortodoxe nu poate fi confundată cu istoria statelor respective”, adică în interiorul cărora și-au dus viața și activitatea. Bisericile Ortodoxe nu au fost Biserici de stat în adevăratul sens al cuvântului, ci mai degrabă Biserici ale poporului, caracter nedistruș nici măcar de celebra „simfonie constantiniană”. (Asupra acestui aspect vom reveni.)

Referitor la această înnoire a Bisericii în Tradiție (I. Bria 1991:55-59; I. Bria 1992:47; I. Bria 1976: 182-185), în Biserica Ortodoxă rămâne încă destul de puțin evidențiat modul în care se realizează și, în opinia noastră, aici intervine meritul cel mai mare al contribuției Părintelui Bria, care scria: „Caracterul ortodox, dinamic și creator al Tradiției vine nu numai din capacitatea și necesitatea Bisericii de a interpreta în mod continuu Sfânta Scriptură, ci mai ales din faptul că Duhul Sfânt descoperă în fiecare timp o rază a adevărului”. Cu alte cuvinte, există o aplicare și o aprofundare a mesajului evanghelic în Tradiție pentru a satisface nevoile spirituale ale credincioșilor din fiecare nouă generație a Bisericii, de unde și „noi iluminări

ale dogmelor vechi”. Formele Tradiției țin deci de viața Bisericii, unde se îngemănează atât forma „apostolică”, continuitatea permanentă a celor de la început, cât și forma „istorică”, contextualizarea culturală și diversitatea teologică a mesajului Evangheliei în timp și spațiu.

Constituirea unui „depozit” doctrinar prin dogme stabile nu face însă din acesta un *depositum* static, ci prin excelență unul dinamic. Creația dogmatică nu se suprapune Bibliei, „îndreptând-o sau completând-o”, căci reflecția teologică are mereu o bază scripturistică. Astfel, dogmatica presupune o dublă operație teologică, inductivă și deductivă: pe de o parte, formulele de credință nu provin pur și simplu din cercetare, ci, asemenea textului biblic, prin inspirație divină (vezi formula Sinoadelor Ecumenice, reluând-o pe cea de la Sinodul Apostolic de la Ierusalim: „Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă...”); pe de altă parte, ea reclamă mereu descoperirea de noi sensuri ale adevărilor infinite, tot ca învățare nu de la oameni, ci de la Dumnezeu. Factorii ce determină istoria dogmaticii sunt: nevoia internă de a rezuma credința creștină într-un crez simplu; nevoia de a explica și apăra adevărurile de credință, în consens cu Scriptura și Tradiția, în fața atacurilor și deformărilor unor eretici; nevoia de a sistematiza, pentru satisfacerea nevoilor teoretico-spirituale ale credincioșilor, revelația creștină în ansamblul ei; procesul de inculturație sau contextualizare, prin accentuarea și scoaterea la lumină a unor sensuri noi care să răspundă tocmai acestor nevoi; în fine, nevoia de a răspunde la convergențele teologice cu caracter ecumenic (exemplul cel mai elocvent: documentul BEM – Botezul, Euharistia, Preoția). Prin aceasta dogmatica are relevanță atât din punct de vedere doctrinar, cât și din punct de vedere liturgic, moral, misionar și ecumenic. Iar privită în relevanța sa ecumenică, viziunea ortodoxă impune în mod necesar și o nouă evaluare a continuității și diversității în Tradiție. Decisivă este contextualizarea, singura ce poate elimina autosuficiența și reducionismul și poate asigura „evaluarea unor noi funcții ale tradiției – ca «tradiții» – în sensul că în sânul aceleiași comunități a apărut o pluralitate de poziții și opțiuni sociale (și nu numai, n.n.), pornind de la același temei biblic...” (I. Bria 1994:404). Pentru Ion Bria, Tradiția constituie în Ortodoxie o modalitate de misiune în timp.

Așadar, dincolo de „tradiții” există Tradiția... Criteriul său ține nu de orizontală (vezi insuficiența canonului lui Vicențiu de Lerin: *Quod semper, quod ubique, quod ab omnibus...*), ci de verticală. Aceasta face ca decisivă în înțelegerea caracterului autentic al Sfintei Tradiții să fie nu factorii cantitativi, ci calitativi. Vladimir Lossky sublinia chiar acest fapt: „plecând de la tradiții”, trebuie să mergem mai departe și să distingem *Traditia*. „Aici, linia orizontală a «tradițiilor» primite din gura Domnului și transmise prin apostoli și urmașii lor vine să se încrucișeze cu verticala, cu Tradiția – comunicare a Duhului Sfânt, care deschide membrilor Bisericii perspectiva infinită a tainei din fiecare cuvânt al Adevărului revelat” (V. Lossky 1998:134). Revelația fiind desăvârșită în Iisus Hristos, vom înțelege că Biserica, prin lucrarea Duhului, transmite credincioșilor

de-a lungul istoriei, prin învățătură, cult, disciplina canonică, aceeași comuniune de viață cu El.

Totuși, nicio retragere „pe orizontală”, la mutațiile tipologice socio-culturale, nu este permisă în numele „verticalității” Bisericii ca Trup mistic al lui Hristos, insuflat de Duhul Sfânt! Tradiția este aceea care face viabilă și vizibilă concretețea istorică a Evangheliei, mijlocul de a-L face prezent pe Dumnezeu Însuși. Desigur, Tradiție este „memoria Apostolilor”, de unde și grija Bisericii pentru transmiterea intactă, nealterată, a „credinței sfinților” de la început. În același timp, structurarea Tradiției merge împreună cu inculturația, cu „confruntarea” dintre mesajul evanghelic și cultură. După cum arăta Pr. Ion Bria, „Tradiția diacronică este transmisă și dezvoltată..., prin tradiția sincronă. Continuitatea Tradiției înseamnă deplasarea și actualizarea ei în diverse contexte misionare, culturale și sociale. Ermeneutica contextuală este singura care asigură valabilitatea concretă, umană, eclezială a Tradiției, înscrierea ei în timpul și spațiul istoriei (s.n.). Cele două forțe sunt complementare, uneori contradictorii: pedagogia păstrării moștenirii, a memoriei istorice, și pedagogia transmiterii și înnoirii acesteia”. De aceea, „generația actuală ar avea mari greutăți să găsească o relație viabilă cu societatea secularizată și cu civilizația tehnologică de astăzi, axate pe mondializarea economiei și a mijloacelor de comunicație, dacă ea ar fi îndrumată să se întoarcă spre o religie rurală, monastică, cultivată în trecut”. Imperativul actual al teologiei ortodoxe ar fi acesta: „Apologia moștenirii nu trebuie să excludă deschiderea profetică, plecarea spre înnoire și spre viitor, interesul pentru o civilizație creștină (s.n.)” (I. Bria 1999:35-36).

Ce e imuabil, ce rămâne și ce poate fi schimbat în învățătura și riturile Bisericii Ortodoxe? Cum să fie Tradiția mereu vie, nu literă moartă? Acestea sunt întrebări la care, în opinia noastră, teologii ortodocși trebuie încă să mai mediteze pentru a găsi răspunsul adecvat. Un principiu îl considerăm însă esențial: schimbările se produc nu de dragul schimbării, ci pentru ca mesajul evanghelic să fie mereu actual, mereu relevant pentru oamenii din orice timp și spațiu.

Bibliografie (selectiv): Gillian Crow, „Viziunea ortodoxă a unității”, în *Cum să trăim Ortodoxia astăzi*, trad. Doina Rogoti, Editura Sophia, București, 2010, p. 13. Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, ediția a II-a, EIBMBOR, București, 1994; Idem, *Hermeneutica teologică. Dinamica ei în structura Tradiției*, ediția a II-a, Sibiu, 1999; Idem, „Renewal of the Tradition through Pastoral Witness”, în *IRM* 65 (1976); Idem, „Înnoire”, în *BOR* 60 (1992), nr. 1-3; Idem, „Renewal in Mission”, în *IRM* 80 (1991), nr. 317; Valer Bel, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2010; Georges Florovsky, *Biblie, Biserică, Tradiție*, trad. Radu Teodorescu, Reîntregirea, Alba Iulia, 2006; Idem, *Biserica, Scriptura, Tradiția – Trupul viu al lui Hristos*, trad. Florin Caragea și Gabriel Mândrilă, Editura Platytera, București, 2005; Idem, „Ethosul Bisericii Ortodoxe”, trad. Teodor Bodogae, în *MA* 26 (1981), nr. 10-12; Ciprian Iulian Toroczka, *Tradiția patristică în modernitate. Ecleziologia Părintelui Georges V. Florovsky (1893-1979) în contextul mișcării neopatrstice contemporane*, Andreiana, Sibiu, 2008; Vladimir Lossky, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, trad. Anca Manolache, Humanitas, București, 1998.

Lect. Dr. Ciprian Iulian TOROCZKA

Preliminarii referitoare la relația Biserică-Stat pe baza evoluției istorice și a legislației actuale

Legătura dintre drept și religie atrage în ultima vreme atenția (tot mai) multor cercetători, cu precădere în contextul migrațional european. Interesul acesta se manifestă în numărul de reglementări din această sferă care apar la nivel național, dar și din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg. Tocmai de aceea, începând cu acest număr al „Telegrafului Român” vom prezenta anumite aspecte, practice (și) pentru cititorii publicației șaguniene.

Adoptarea creștinismului ca religie a imperiului (313) în secolul IV și inaugurarea noii capitale, Constantinopol (Bizanțion, 330), au creat condițiile pentru două inițiative: Prima a fost reprezentată de apariția legislației imperiale asupra religiei și dezvoltarea dreptului canonic. A doua a fost marcată de migrația creștinilor de influență latină, spre centrul și nordul Europei, iar cel de influență bizantină a creat un coridor spre partea estică a continentului. Europa medievală a fost martora apariției jurisdicțiilor seculare bazate fie pe dreptul roman, fie pe legi indigene, împreună cu dreptul canonic sau nomocanonic. Jurisdicțiile civile au funcționat în paralele cu cele ecleziale.

În secolul XVI, Europa s-a confruntat cu mișcarea protestantă care a marcat, de exemplu, eliminarea autorității papale, în special în țările din nordul continentului, unde s-a dezvoltat principiul *cuius regio eius religio* și apariția bisericilor luterane naționale (cum este cazul pentru Scandinavia sau Germania). Calvinismul a fost asumat de populația cantoanelor elvețiene sub influența directă a lui Calvin, iar anglicanismul a devenit religia oficială a Angliei. Oricum, Reforma, Contra-Reforma și Războiul de 30 de ani dintre conducătorii catolici și protestanți din Europa (1618-1648) au determinat edictarea unor legi cu caracter intolerant. Romano-Catolicismul a avut de suferit prin legislația promovată în Anglia și Țara Galilor în a doua parte a domniei reginei Elisabeta I (1558-1603) și a fost interzis prin lege în Letonia în 1621, atunci când Suedia luterană a cucerit părți ale micului stat baltic. Protestantismul a avut de suferit în Lituania și Polonia unde construcția de biserici a fost interzisă în 1716, iar Constituția din 1792 a recunoscut catolicismul ca religie națională. În Lituania, atunci când Rusia a anexat-o în 1795, Bisericii Romano-Catolice i-a fost interzis să tipărească și să publice lucrări și literatură confesională, sau să hirotonească noi episcopi. În 1863 și proprietățile i-au fost confiscate și naționalizate.

După manifestările violente bazate pe religie în secolul XVII, secolul următor a marcat intrarea în așa numitul *iosefinism* (după împăratul Iosif II 1765-1790), care milita pentru toleranță religioasă și responsabilitatea statului în reglementarea conflictelor religioase. Perioada iosefină este bine cunoscută pentru implicațiile pe care le-a avut în politica din Ardeal. Această politică a determinat abrogarea unor legi cu caracter discriminator față de minoritățile naționale, așa cum a fost cazul Angliei, în vreme ce în Franța legile au fost abrogate ca urmare a mișcării anticlericale față de Biserica Romano-Catolică. Declarația drepturilor din cadrul Revoluției franceze (1789) vorbește despre dreptul la libertatea de conștiință (art. 10), iar constituția din 1791 vorbește despre libertatea religioasă (Titlul 1). Un decret din 2 noiembrie 1789 a naționalizat proprietățile bisericești, statul francez asumându-și cheltuielile pentru personalul clerical, iar Constituția Civilă pentru cler (12 iulie 1790) a plasat serviciul religios în sfera serviciilor publice. În Anglia exista Actul de Toleranță (1689), care era de fapt îndreptat împotriva disidenților, în 1829 fiind promovată legea de emancipare a Bisericii Romano-Catolice. În Polonia, toleranța religioasă a fost promovată printr-o lege din 1768.

Secolul al XIX-lea a fost marcat de dezvoltarea drepturilor constituționale privind *libertatea religioasă* (Belgia a făcut acest lucru prin Constituția sa din 1831, Luxemburgul în 1848, Olanda încă din 1814, 1815, 1848, restaurând în 1853 ierarhia romano-catolică, iar Ungaria în 1895), *o regândire a locului organizațiilor religioa-*

se (Napoleon Bonaparte a negociat un Concordat între Franța și Sfântul Scaun în 1801, unele din prevederile sale fiind în vigoare și azi, deși conțin limitări în ceea ce privește viața Bisericii). Unificarea statelor italiene nu a fost un proces liniștit pentru Biserica Romano-Catolică, provocând anumite tensiuni (1860-1870), iar în unele state *chiar o separare a Bisericii de Stat* (legea privind cultele – 1869 – din Irlanda a desființat Biserica Irlandei, iar constituția Austriei din 1867 a introdus neutralitatea ca principiu de raportare la cultele religioase, prevedere menținută de Constituția federală din 1920).

Legăturile dintre culte și stat au fost întărite în alte părți, cum e cazul Greciei care după Războiul de Independență (1821) recunoaște Biserica Ortodoxă ca Biserica dominantă a cărei autonomie va fluctua în funcție de schimbările constituționale, ceea ce e constant fiind garantarea libertății religioase. Prevederile legale în acest sens au fost promovate printr-un decret din 1833, reluate în Constituția din 1844 și în cele subsecvente din 1864 până în 1952. Constituția din 1968 și cea actuală (1975) recunosc Biserica Ortodoxă ca Biserica majoritară și dominantă în Grecia.

În această situație s-a aflat și Regatul României, unde, prin Constituția din 1866, este garantată libertatea religioasă (art. 5 și 21), iar Biserica Ortodoxă Română este recunoscută ca *religiunea dominantă a statului român*. Totodată, trebuie să menționăm că primul președinte al Adunării Deputaților (1862-1866) a fost Mitropolitul Nifon al Țării Românești.

Tot în secolul XIX, catolicismul a devenit religie națională în Portugalia, recunoaștere realizată prin Constituția portugheză din 1822 (*religia națiunii portugheze este romano-catolicismul*), iar în Constituția din 1826 era interzisă persecuția din motive religioase, tocmai pentru consolidarea statutului religiei naționale. În 1849, Biserica Luterană din Danemarca a devenit Biserica poporului (*Folkekirke*), monarhul și parlamentul asumându-și responsabilitatea pentru aceasta. În Finlanda (după legislația rusească din 1809) a fost emis un nou statut pentru Biserica Luterană finlandeză în 1869. Implicațiile pe care le-a avut expansiunea musulmană au fost asumate și s-au regăsit și în legislația de drept religios. De exemplu, în Cipru guvernarea otomană a fost înlocuită cu sistemul britanic de common law, în același timp cu aplicarea unor elemente de drept islamic. În timpul guvernării britanice (1878-1960) sultanul și-a păstrat dreptul de control asupra insulei, ciprioții fiind subiecți ale dreptului otoman. Decretul otoman Hatt-i-Humayun (1856) a continuat să se aplice în cazul autorităților religioase. Biserica Ortodoxă a funcționat atât ca organizație a creștinilor ortodocși, cât și ca coalitie politică a grecilor.

În secolul XX, pe lângă legile care ocrotesc și garantează libertatea religioasă, cum e cazul Letoniei (1906), Lituaniei (1922), Germaniei (Constituția de la Weimar, 1919), Finlandei (1922), apar și legile de separare între Biserică și Stat așa cum a fost cazul Franței (1905) cu excepția celor trei departamente din est, care la momentul promulgării legii erau în componența Germaniei, sau cazul Scoției, care stipulează în 1914 (cu prorogare până după finalul Primului Război Mondial) separarea de Biserica

Angliei. Oricum, tema principală după prima conflagrație mondială a fost consolidarea legală, *privilegiată*, chiar la nivel constituțional în Malta (1921), Polonia (1921), Irlanda (1922), Italia (1929), Portugalia (1935 și 1971) și Spania (1939 și 1978).

Dacă prima parte a secolului XX a fost importantă pentru consolidarea și promovarea confesiunilor naționale, ceea ce a urmat după Al Doilea Război Mondial a marcat o orientare spre separarea dintre Biserică și Stat. Acest lucru a fost, poate, cel mai evident în țările din cadrul blocului comunist, acolo unde a fost înlăturată orice referire la religie din orice fel de lege, ateismul devenind politica statului.

În partea apuseană a continentului, Constituțiile franceze din 1946 și 1958, reiterează laicitatea statului în raport cu orice element religios (Constituția din 1946 garantează în preambul libertatea de conștiință, iar în articolul 2 al celei din 1958 se arată că Franța este un stat laic). Totodată, în aceeași perioadă este de observat și o promovare a legislației care încurajează colaborarea dintre culte și stat în Austria sau Germania, punându-se bazele modelului de colaborare între cele două entități, model ce va fi ulterior preluat și de alte țări.

Sfârșitul secolului XX a adus, într-adevăr, apariția standardelor juridice internaționale asupra statutului religiei în societate, prăbușirea comunismului, creșterea separării formale dintre Stat și Biserică, dar și creșterea cooperării de facto dintre cele două entități. Fostele țări comuniste au fost nevoite să înceapă lungi discuții pentru redactarea și adoptarea unor noi legi în domeniu.

În secolul XXI, în contextul migrațional cunoscut, pluralismul religios izvorât din mișcarea liberă a persoanelor este evident, mai ales dacă ne referim la islam. Tradiția religioasă a fiecărei țări continuă să funcționeze, dar într-o realitate seculară, care de multe ori ascunde capcane pentru misiunea organizațiilor religioase. Fiecare dintre etapele istorice ale legislației religioase din Europa a avut o influență asupra dreptului religios și a tradiției sale. Coexistența jurisdicțiilor temporale și ecleziale din Evul Mediu a însemnat și studierea dreptului canonic alături de tradiția juridică a dreptului roman în universitățile medievale ale Europei. În țările în care a pătruns Reforma protestantă în secolul al XVI-lea și după, studierea dreptului canonic a fost înlocuită cu dreptul bisericesc civil (germ. *Kirchenstaatsrecht* sau *Staatskirchenrecht*), iar începând cu secolul al XIX-lea, această disciplină se dezvoltă devenind obligatorie în studiul dreptului, ea evoluând acum spre dreptul religios. Asupra unor aspecte de drept religios vom poposi în numerele următoare ale *Telegrafului Român*.

Bibliografie selectivă:

1. Norman Doe, *Law and Religion in Europe*, OUP, 2011.
2. Gerhard Robbers, *State and Church in the European union*, Ed. Nomos, Baden, 2005.
3. W. Ullmann, *Law and Politics in the Middle Ages*, Londra, 1975.

Emanuel TĂVALĂ

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ILARION FĂGĂRĂȘANUL Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Sâmbătă, 1 noiembrie. A slujit Sf. Liturghie în Biserica „Sf. Nicolae” din Parohia Ernea, Protopopiatul Mediaș. La finalul Sf. Liturghii a slujit Taina Botezului pentru Dragoș Efreș, fiul P.C. Preot Marius Drăghici.

Duminică, 2 noiembrie. A slujit Sfânta Liturghie în Biserica cu hramul „Sf. Împ. Constantin și Elena” din Sibiu.

Miercuri, 5 noiembrie. A slujit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană.

Vineri, 7 noiembrie. A slujit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană. În cadrul aceleiași zile a participat la Slujba privegherii și întâmpinarea P.F. Părinte Patriarh în Catedrala Episcopală din Deva.

Sâmbătă, 8 noiembrie. A slujit sub protia P.F. Părinte Patriarh Daniel, Slujba de Sfințire și Sfânta Liturghie a Bisericii „Nașterea Maicii Domnului” din Deva, alături de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi.

Duminică, 9 noiembrie. A slujit sub protia I.P.S. Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Sfânta Liturghie în Catedrala Episcopală din Deva.

Miercuri, 12 noiembrie. A săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu.

Vineri, 14 noiembrie. A săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu.

Duminică, 16 noiembrie. A slujit Sf. Liturghie în Biserica cu hramul „Sf. Împ. Constantin și Elena” din Sibiu.

Miercuri, 19 noiembrie. A săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu.

Sâmbătă, 29 noiembrie. Sub protia Î.P.S. Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, P.S. Sa a participat la Slujba Privegherii în Catedrala Mitropolitană din Sibiu și la Procesiunea cu Sfintele Moaște ale Sf. Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei.

Duminică, 30 noiembrie. Sub protia I.P.S. Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, P.S. Sa a participat la slujba Sfintei Liturghii alături de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi la sărbătoarea Sf. Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei. În cadrul aceleiași zile a participat la un concert de colinde în Parohia Gura Râului II, Protopopiatul Săliște.

2 decembrie – săvârșește Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus.

4 decembrie – Sfânta Liturghie în parohia Strand, Sibiu.

5 decembrie – Slujba Vecerniei celei Mari, unită cu Litia, în Catedrala Episcopală „Sf. Nicolae” – Deva

6 decembrie – slujește în sobor de arhieriei la Catedrala Episcopală din Deva cu ocazia hramului.

Joi, 20 noiembrie. A slujit Sfânta Liturghie sub protia Î.P.S. Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, la Mănăstirea Bistrița, Arhiepiscopia Râmnicului.

Vineri, 21 noiembrie. A săvârșit Sfânta Liturghie în Biserica „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din parohia Lazaret II, Protopopiatul Sibiu. În cadrul aceleiași zile a participat la Slujba înmormântării P.C. Protosinghel Grigore Todea în Biserica *Adormirea Maicii Domnului*, Protopopiatul Brașov.

Duminică, 23 noiembrie. A slujit Sfânta Liturghie în Biserica cu hramul „Sfântul Apostol Andrei”, Mănăstirea Berivoi, jud. Brașov. În cadrul aceleiași zile a participat la slujba de pomenire pentru militarii căzuți la datorie în accidentul aviatic din jud. Sibiu, pe platoul Academiei Forțelor Terestre.

Marti, 25 noiembrie. A slujit Taina Sf. Maslu în Biserica „Sf. Cuv. Parascheva”, Parohia Gura Râului II, Protopopiatul Săliște.

Miercuri, 26 noiembrie. A săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană.

Vineri, 28 noiembrie. A oficiat Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu.

7 decembrie – Sfânta Liturghie la Biserica Spitalului Militar, Sibiu. Oficiază slujba înmormântării Părintelui Ioan Barbu

11 decembrie – Sfânta Liturghie în parohia Cincșor, Făgăraș

16-17 decembrie a participat la Ședința Sfântului Sinod

18 decembrie – Sfânta Liturghie la Biserica „Sf. Treime”, Făgăraș

20-22 decembrie a primit cete de colindători.

23 decembrie – Tedeum pentru Eroii Revoluției.

24 decembrie – oficiază la Mănăstirea „Brâncoveanu” slujba Vecerniei celei Mari unită cu Litia.

25 decembrie – săvârșește slujba Sfintei Liturghii la Mănăstirea „Brâncoveanu” și hirotonește întru diacon pe monahul Ciprian Păsărică.

26 decembrie – slujește la Catedrala din Făgăraș și hirotonește întru diacon pe teologul Ilincăi Constantin Eugen.

27 decembrie – săvârșește Sfânta Liturghie în parohia Copăcel, Făgăraș.

31 decembrie – la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus, săvârșește Vecernia cea Mare, iar la trecerea dintre ani, slujba de Tedeum.

ECUMENICA

Procentul creștinilor din Congresul SUA rămâne aproape același ca în anii 60, chiar dacă procentul populației creștine din această țară este în scădere, arată un raport al Centrului de Cercetare Pew (Pew Research Center). Prezentul Congres al SUA (al 115-lea din istorie) este format 91% din creștini. În cel de-al 87-lea Congres SUA (anii 1961-1962), 95% dintre membri erau creștini. Dintre cei 293 de republicani (partidul lui Donald Trump) membri ai Congresului, doar doi nu sunt creștini. Este vorba de evreii Lee Zeldin (statul New York) și David Kustoff (statul Tennessee). Dintre cei 242 de membrii democrați ai Congresului, 80% sunt creștini. În rest, afilierea religioasă a democraților din Congres se împarte după cum urmează: 28 sunt evrei, 3 budiști, 3 hinduși, 2 musulmani, un unitarian universalist și un membru care s-a declarat fără afiliere religioasă. De asemenea, 10 membri republicani ai Congresului au refuzat să-și declare apartenența religioasă. În ceea ce privește confesiunea membrilor Congresului, se observă o scădere a procentului protestanților. Dacă în 1961, 75% erau protestanți, acum sunt doar 56%. Cel mai mult a crescut procentul membrilor catolici, de la 19% la 31%. În actualul Congres, dintre membrii republicani, 67% sunt protestanți și 27% catolici, iar dintre cei democrați 42% sunt protestanți și 37% catolici. Raportul amintit mai sus mai arată că protestanții, catolicii și evreii sunt supraprezențați în Congres. De exemplu, evreii reprezintă 2% din populația SUA și 6% dintre membrii Congresului. Budiștii, mormonii, musulmanii și ortodocșii au o reprezentare în Congres aproximativ egală cu cea a procentului din populația SUA. Grupul cel mai slab reprezentat rămâne al celor fără afiliere religioasă: în vreme ce ei reprezintă 23% din populația SUA, în congres au o reprezentare de doar 2%.

Membrii ortodocși ai Congresului sunt: Justin Amash (republican, statul Michigan), născut dintr-o mamă din Siria și un tată palestinian; Darrell Issa (republican, statul California), de origine libaneză după tată. Ambii sunt membri ai Mitropoliei Autonome a Patriarhiei Antiochiei. Gus Bilirakis (republican, statul Florida), John Sarbanes (democrat, statul Maryland) și Dina Titus (democrată, statul Nevada) sunt de origine grecească și membri ai Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești a Americii, care este parte a Patriarhiei Ecumenice.

Din punct de vedere al afilierii religioase a membrilor actualului Congres al SUA există anumite surprize. Astfel, cel mai puternic mormon din Congres nu vine din statul Utah, unde mormonii sunt majoritari, ci din Nevada. Este vorba de democratul Harry Reid, care este liderul majorității din Senat. Congresul are și un membru care este în același timp pastor. Este vorba de Bobby Rush, pastor baptist, membru în Camera reprezentanților din partea statului Illinois. Cei doi musulmani membri ai Congresului sunt Keith Ellison (democrat; statul Minnesota) și Andre Carson (democrat, statul Indiana). Ambii au în comun faptul că sunt musulmani convertiți. Ellison a fost catolic și primul membru musulman al Congresului, fiind ales pentru prima dată în 2006. La depunerea jurământului de investire, el a folosit un exemplar al Coranului care i-a aparținut lui Thomas Jefferson. Carson a fost crescut într-o familie baptistă și s-a convertit la islam la maturitate. Singurul membru al Congresului care s-a declarat fără afiliere religioasă, dar care a refuzat să fie considerată ateistă este Kyrsten Sinema (democrată, statul Arizona).

Președintele ales Donald Trump, care va prelua președinția SUA la 20 ianuarie a. c., a fost crescut ca presbiterian, iar afilierea lui religioasă actuală este un subiect de dispută. Unii îl consideră catolic, alții episcopalian (anglican), însă Trump s-a declarat drept „creștin de duminică”, însemnând că merge la biserică în fiecare duminică. De asemenea, el a declarat că Biblia este cartea lui favorită. Cert este că a fost votat de către numeroși creștini evanghelici și catolici, foarte probabil datorită vederilor sale conservatoare. 81% dintre evanghelicii albi și așa-numiții „creștini renăscuți” l-au votat pe Trump chiar dacă acesta este căsătorit a treia oară și trăiește în adulter. În ceea ce privește relația sa cu ortodocșii, în timpul campaniei sale electorale, Trump a primit o binecuvântare din partea preotului ortodox grec din Phoenix, Arizona, Emmanuel Lemelson. De asemenea Trump l-a numit ca șef al statului Casei Albe pe Reince Priebus, care este creștin ortodox, născut din tată german și mamă de etnie greacă, originară din Sudan.

Rubrică realizată de
Pr. Conf. Dr. Habil Daniel BUDA, Sibiu/Geneva

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Sărbătoarea Botezului Domnului la Sibiu, 6 ianuarie 2017

Praznicul Botezului Domnului a fost sărbătorit la Sibiu prin Sfânta Liturghie și slujba Sfințirii apei, la care au participat mulți credincioși din cetatea transilvană. Sfânta Liturghie a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului în Catedrala mitropolitană, împreună cu un sobor de preoți și diaconi din care au făcut parte slujitorii locașului de cult și cadre didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna”. Răspunsurile liturgice au fost date de corala „Timotei Popovici” a Catedralei Mitropolitane, dirijată de preotul Dan-Alexandru Streza.

Cuvântul de învățătură de la Sfânta Liturghie a fost rostit de pr. conf. univ. dr. Constantin Necula care a subliniat însemnătatea acestei sărbători mari a creștinătății.

„Este praznicul Arătării lui Dumnezeu, a Epifaniei, este praznicul în care Dumnezeu S-a arătat în Treime, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, dar mai presus de toate este minunatul hram al lumii acesteia în care trăim. Prin intrarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos în apele Iordanului, hramul întregii lumi devine Hristos. Botezul este hramul cosmosului întreg”, a spus pr. Constantin Necula.

„S-a sfințit întreaga lume”

Sărbătoarea a continuat în Piața Mare, unde IPS Mitropolit Laurențiu a oficiat slujba de sfințire a apei împreună

cu Preasfințitul Ilarion Făgărașanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și cu preoții de la parohiile din oraș. Slujba religioasă a fost oficiată pe o scenă amenajată în Piața Mare, iar pentru mulțimile de credincioși au fost pregătite 14.000 de sticle cu apă sfințită. Credincioșii au primit apa sfințită pentru a gusta din ea și pentru a primi binecuvântare cerească.

La finalul slujbei de sfințire a apei IPS Mitropolit Laurențiu a vorbit despre praznicul Bobotezei și despre harul adus în viața oamenilor de aghiazma mare.

„Praznicul de astăzi nu sfințește doar pe om, ci sfințește și natura. S-a atins Creatorul de creație și de aceea râul Iordan și-a întors cursul înapoi, adică a dat o dovadă că și natura înconjurătoare își recapătă starea ei dintru început, de sfințenie. Materia a câștigat prin Botezul Domnului posibilitatea aceasta de a deveni purtătoare de har și s-a sfințit întreaga lume. Ne-am rugat acum lui Dumnezeu ca să coboare pe Duhul Sfânt și să transforme apa aceasta dintr-o materie pe care El ne-a rânduit-o ca principiul vieții și al curăției în principiul vieții spirituale, nu doar să curețe necurăția vieții și a trupului, ci să înlăture orice fel de înrăurire a diavolului asupra ființei umane și să sfințească întreaga natură”, a subliniat ierarhul.

Ștefan MĂRCULEȚ

Botezul Domnului în reședințele Iordanului constituie pentru credincioșii creștini prilejul comemorării și actualizării unui eveniment deosebit, cuprins în planul cel veșnic al lui Dumnezeu. Fiul lui Dumnezeu luând, prin Întrupare, un trup omenesc, cu toate neputințele și slăbiciunile firești, a primit botezul pocăinței de la Înaintemergătorul, afundând în apă păcatele omenirii, în vederea iertării lor și a împăcării omului cu Dumnezeu prin Jertfa de pe Cruce.

Descoperirea Sfintei Treimi sau Epifania – cum se mai numește praznicul Botezului Domnului – „a luminat lumea”, după cum mărturisește troparul praznicului. Omenirea cunoaște pe Fiul lui Dumnezeu, confirmat de Dumnezeu-Tatăl, prin glas ceresc și adevărat de Sfântul Duh, coborât asupra Lui în chip de porumbel.

Botezul Mântuitorului în Iordan este o prefigurare și un model fundamental al primei taine creștine, poarta de intrare în Biserica lui Hristos, taina nașterii din nou – Botezul cu Duh Sfânt. Coborând în Iordan, Hristos a sfințit firea apelor și a consfințit actul afundării din Botezul creștin. Instituirea acestei taine este prevestită de Sfântul Ioan Botezătorul, când zice despre Hristos: „Eu v-am botezat pe voi cu apă, El însă vă va boteza cu Duh Sfânt” (Mc. 1, 8).

După Jertfa Sa mântuitoare și după biruirea morții, prin Învierea cea de a treia zi, Mântuitorul a instituit pe Sfinții Săi Ucenici și Apostoli ca săvârșitori ai lucrărilor sfințitoare, hirotonindu-i ca arhierei, atuncicând: „a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt” (In. 20, 22). Pe aceștia i-a trimis, apoi, la propovăduire, poruncindu-le: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Mt. 28, 19). La Cincizecime, Duhul Sfânt S-a pogorât în mod văzut, în chip de limbi ca de foc, peste Sfinții Apostoli (Fapte 2, 3-4), iar aceștia au botezat, cu Botezul Duhului Sfânt, „ca la trei mii de suflete” (Fapte 2, 41), constituindu-se prima comunitate creștină, Biserica din Ierusalim.

Botezul creștin a devenit, astfel, condiția „sine qua non” a intrării în Biserică și implicit a mântuirii, căci Însuși Mântuitorul condiționează acest lucru, când îi spune lui Nicodim: „De nu se va naște cineva (adică orisicine) din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu” (In. 3, 5).

Botezul creștin, cu apă și cu Duh Sfânt, este mai întâi de toate o „naștere din nou” (Tit 3, 5), „în viața în Hristos”, o moarte și o înviere împreună cu Hristos (Rom. 6, 3-6). Prin întreita afundare în apa sfințită a Botezului, moare omul cel vechi (Col. 2, 11), robul păcatului (Col. 3, 2) și înviază omul cel nou (Efes. 2, 15).

Importanța efectelor sacramentale ale Botezului pentru viața creștină și câștigarea mântuirii justifică și temeinicește practica dintotdeauna a Bisericii de a administra această taină copiilor, din fragedă pruncie, pentru a nu priva pe cineva de câștigarea vieții veșnice. Cei care mărturisesc credința necesară la botez (Mc. 16, 16) în locul pruncilor sunt părinții și nașii lor.

Mitropolitul Laurențiu

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Academician Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Secretar de redacție:** Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Conf. Dr. Lucian Grozea, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Dr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție online:** Dr. Dragoș Boicu.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2017 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la Tipografia Șaguniana – Sibiu